

Архангай аймаг дахь Төрийн аудитын газар

**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, АРГА
ХЭМЖЭЭ НЬ ТӨЛӨВЛӨСӨН ҮР ДҮНД ХҮРСЭН
БАЙНА**

**Аудитын код:
АРА-2026/05-1/ШТА-НА**

ЦЭЦЭРЛЭГ ХОТ

2026 ОН

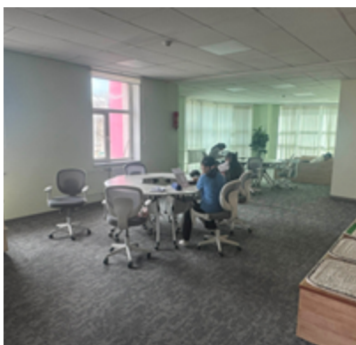

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2025 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

БҮЛЭГ А

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨСӨН
ТӨСӨЛ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ 74.5 ХУВЬ НЬ АЙМАГ,
СУМЫН ХӨГЖЛИЙН 2025 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨТЭЙ
УЯЛДСАН БАЙНА

БҮЛЭГ Б

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ АРГА
ХЭМЖЭЭНИЙ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААГ
ХУУЛЬ, ЖУРМЫН ДАГУУ ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН
БАЙНА

БҮЛЭГ В

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ АРГА
ХЭМЖЭЭ НЬ ТӨЛӨВЛӨСӨН ҮР ДҮНД ХҮРСЭН
БАЙНА

БҮЛЭГ А

JUNE 20, 2020

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР 2025 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨСӨН ТӨСӨЛ АРГА ХЭМЖЭЭГ АЙМАГ, СУМЫН ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨТЭЙ УЯЛДУУЛАН ТӨСӨВЛӨСӨН БАЙНА

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Эрдэнэбулган сумын 143.5 сая
төгрөгийн 1 ТАХ
Хашаат сумын 65.7 сая төгрөгийн
5 ТАХ
Хотонт сумын 76.0 сая төгрөгийн
7 ТАХ

Аймгийн ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр баталсан 4,627.9 сая төгрөгийн 11 ТАХ нь аймгийн хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөтэй уялдсан. Мөн авто замын сангийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр баталсан 1,473.0 сая төгрөгийн ТАХ нь Авто замын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.3^[1], 24.4^[2] дэх заалттай нийцэж байна. Харин Сумдын ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн 39 ТАХ-ний 13 ТАХ нь тухайн сумын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөтэй уялдаагүй байна.

Шийдвэрлэлт:

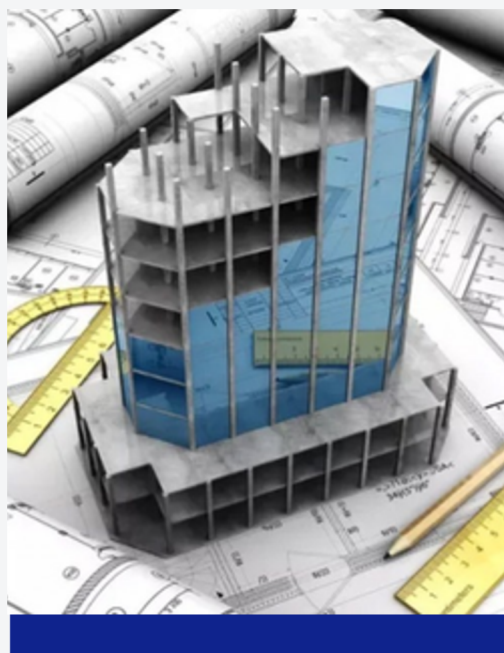

Аудитаас сумын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөтэй уялдаагүй ТАХ-г төлөвлөсөн зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг Эрдэнэбулган, Хашаат, Хотонт сумын Засаг дарга нарт хүргүүлээ.

БҮЛЭГ: А

ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төсөл арга хэмжээний 68.6 хувь төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй байна

Аймгийн 2025 оны ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр баталсан 4,627.9 сая төгрөгийн 11 ТАХ, авто замын сангийн 1,473.0 сая төгрөгийн ТАХ-ний ажлын даалгавар, ТЭЗҮ, зураг төсвийг урьдчилан боловсруулж баталсан байна. Харин сумдад ТЭЗҮ, зураг төсөв, ажлын даалгавар боловсруулаагүй 1,764.5 сая төгрөгийн 35 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн нь Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.4, Барилгын тухай хуулийн 4 зүйлийн 4.1.30 дахь заалттай нийцэхгүй байна.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Хашаат сумын 157.5 сая төгрөгийн 13 ТАХ
 Эрдэнэбулган сумын 1,449.0 сая төгрөгийн 11 ТАХ
 Цэцэрлэг сумын 82.0 сая төгрөгийн 4 ТАХ
 Хотонт сумын 76.0 сая төгрөгийн 7 ТАХ, нийт 35 ТАХ нь
 төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй байна.

Шийдвэрлэлт:

Аудитаар Төсвийн тухай хуульд заасан төсөвлөлтийн шаардлага, шалгуур хангаагүй ТАХ-г төлөвлөсөн зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлагыг Хашаат, Эрдэнэбулган, Цэцэрлэг, Хотонт сумдын Засаг дарга нарт хүргүүлээ.

БҮЛЭГ: Б

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХЭЭР ТӨЛӨВЛӨСӨН ТӨСӨЛ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААГ ХУУЛЬ ЖУРМЫН ДАГУУ ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН БАЙНА.

Аймгийн ХААГ нь аймгийн ОНТХО-аар шинээр хэрэгжих 18 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг 2024.12.25-ны өдөр аймгийн Засаг даргаар батлуулан shilendans.gov.mn цахим системд байршуулжээ. Эрдэнэбулган сум нь орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 11 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг сумын засаг даргаар батлуулан shilendans.gov.mn цахим системд 2025.01.05-ны өдөр байршуулсан байна. Харин бусад сумдын хувьд босго үнэд багтаан шууд худалдан авалт хийхээр төлөвлөсөн байна.

Тендерийн баримт бичигт оролцогчдод тавих шаардлагыг тусгасан эсэхийг үнэлэхэд ТАХ-ний ажлын тоо хэмжээ, онцлог, цар хүрээнд тулгуурлан ерөнхий шаардлага, санхүүгийн чадавхын шаардлага, техникийн чадавх болон туршлагын шаардлага, тусгай зөвшөөрлийн шаардлага зэргийг тендерийн баримт бичигт тусган боловсруулж худалдан авах ажиллагааг зарласан байна.

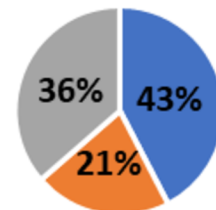
Аймаг, сумдын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар, авто замын сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр баталсан нийт 51 төсөл арга хэмжээний, 2 төсөл арга хэмжээ нь өмнөх оноос шилжсэн бөгөөд тайлант онд 33 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, 16 төсөл арга хэмжээ нь хэрэгжээгүй байна.

БҮЛЭГ: Б

Аймаг, сумдын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар, авто замын сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэхээр баталсан нийт 51 төсөл арга хэмжээний, 2 төсөл арга хэмжээ нь өмнөх оноос шилжсэн бөгөөд тайлант онд 33 төсөл арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, 16 төсөл арга хэмжээ нь хэрэгжээгүй байна.

Үнэлгээний хороо нь нийт шинээр хэрэгжсэн 10 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулахдаа 9 төсөл арга хэмжээг анхны тендер шалгаруулалтаар гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан, 1 ТАХ-г 4 удаа тендер зарлаж гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан байна.

- Нээлттэй тендер шалгаруулалтын арга
- Харьцуулалтын арга
- Шууд худалдан авалт

Харин Эрдэнэбулган сум 46.4 сая төгрөгийн 2, Цэцэрлэг сум 29.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2, Батцэнгэл сум 10.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 1, Хашаат сум хэрэгжүүлэх 122.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 11, нийт 208.1 сая төгрөгийн 16 ТАХ хэрэгжээгүй, худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулаагүй байна. Энэ нь УИХ-аас төсвийн алдагдлыг бууруулах, үүнтэй холбоотойгоор үр ашиг багатай болон нэн шаардлагатай бус орон нутгийн ТАХ-ний зардлыг танасантай холбоотой байна.

Нийт 33 ТАХ-ний ХАА-г зохион байгуулахдаа төсөвт өртөгт уялдуулан 42.4 хувь буюу 14 ТАХ-г нээлттэй тендер шалгаруулалтаар, 21.2 хувь буюу 7 ТАХ-г харьцуулалтын аргаар шалгаруулсан бол 36.4 хувийг шууд худалдан авах гэрээ байгуулжээ. Харин сумдын ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр баталсан 1,562.6 сая төгрөгийн 11 ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааг хуульд нийцүүлэн сумдын ЗДТГ-аас зохион байгуулжээ.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Хашаат сумын ЗДТГ-ын цэвэр бохир шугамын холболт хийх 34.8 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 төсөл арга хэмжээг шууд худалдан авах, аргыг хэрэглэж гэрээ байгуулан гүйцэтгүүлсэн байна.

Шийдвэрлэлт: Шийдвэрлэлт: Аудитаас худалдан авах ажиллагааны хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж, зөрчлийг таслан зогсоох албан шаардлагыг Хашаат сумын Засаг даргад хүргүүлээ.

БҮЛЭГ: В

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР 2025 ОНД ТӨЛӨВЛӨСӨН САНХҮҮЖИЛТИЙН 93.8 ХУВИЙГ ОЛГОСОН БАЙНА

Аймгийн хэмжээнд 2025 онд аймаг, сумын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалт, авто замын сангийн хөрөнгөөр нийт 8,029.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 51 төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 58.0 хувь буюу 4,655.4 сая төгрөгийн 30 төсөл арга хэмжээ нь бүрэн хэрэгжиж, 38.1 хувь буюу 3,057.7 сая төгрөгийн 4 төсөл арга хэмжээ дутуу буюу гэрээгээр он дамжиж, 3.9 хувь буюу 316.3 сая төгрөгийн 17 төсөл арга хэмжээ хэрэгжээгүй байна.

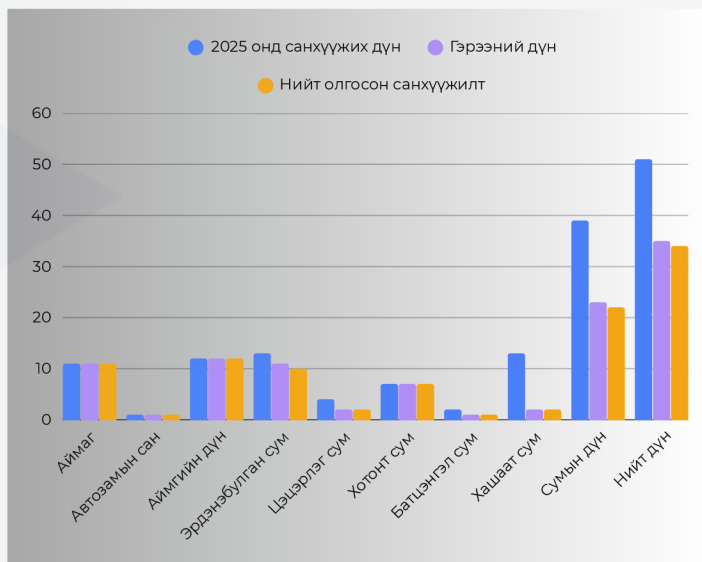
Улс орны эдийн засгийн нөхцөл байдал хүндэрч, төсвийн орлогын төлөвлөгөө тасалдаж, төсөвт тодотгол хийгдэж, санхүүжилтийн эрхийг хязгаарласантай холбоотой 316.3 сая төгрөгийн 17 төсөл арга хэмжээ хэрэгжээгүй байна.

Хашаат сум нь төсвийн тодотголоор 13 ТАХ-г төлөвлөснөөс зөвхөн 2 ТАХ хэрэгжсэн нь ТАХ-ний хэрэгжилтийн хувь буурахад голлох нөлөө үзүүлсэн байна.

Аймаг, сумдын ОНТХО, авто замын сангийн хөрөнгөөр 34 ТАХ-нд нийт 6,000.8 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгожээ.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Эрдэнэбулган сум “Захын жижиглэнгийн бизнес эрхлэгчдийн ажлын байр”-ны тохижилтыг гүйцэтгэсэн “Цэн-Ар ХХК-д 1.1 сая төгрөгийн илүү санхүүжилтийг олгосон, Эрдэнэбулган сум “Шинэ суурьшлын бүсэд Усан сан барих” ажлыг гүйцэтгэсэн Архангай ус суваг ОНӨААТҮГ-т 0.4 сая төгрөгийн илүү санхүүжилт олгосон байна.

Шийдвэрлэлт:

Илүү олгосон санхүүжилтийг орон нутгийн төсвийн орлогын дансанд төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоож, Эрдэнэбулган сумын Засаг даргад хүргүүлэв.

БҮЛЭГ: В

Аймаг, сумдын төсвийн хөрөнгө оруулалт, авто замын сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн 34 төсөл арга хэмжээнээс бүрэн ашиглалтад оруулсан 30 төсөл арга хэмжээг батлагдсан зураг төсөв, ажлын даалгаврын дагуу гүйцэтгүүлж, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээг дүгнэн, барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах комиссын актаар хүлээн авсан байна.

Аймгийн ОНТХО-аар хэрэгжсэн 11 ТАХ, Эрдэнэбулган сумын 10 ТАХ-нд зураг төсөв, ажлын даалгаврын дагуу захиалагч байгууллагыг төлөөлж, аймгийн ГХБХБГ болон Эрдэнэбулган Цахилгаан түгээх станц ТӨХК-ний хяналтын инженер хяналтыг хэрэгжүүлж ажилласан бол 4 сумын 5 ТАХ-д захиалагч байгууллага буюу сумын ЗДТГ-аас захиалагчийн үе шатны хяналтыг хэрэгжүүлж, ашиглагч байгууллагад гүйцэтгэлийн баримт бичгийг хүлээлгэн өгчээ. Харин 1 сум захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Хотонт сумын ОНТХО-аар хэрэгжсэн 76.0 сая төгрөгийн гэрээний дүнтэй 7 ТАХ-ний үе шатны ажлын гүйцэтгэлд захиалагч байгууллагаас хяналтыг огт хэрэгжүүлээгүй байна. Энэ нь Барилгын тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн дугаар зүйлийн 37.1.19-д "Барилгын ажлын гүйцэтгэлд хяналт тавьж, фото зургаар баримтжуулан, ил, далд ажлын актыг баталгаажуулах" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэлт:

Аудитаас ажлын гүйцэтгэлийн хуваарь гаргаж, үе шатны хяналт хэрэгжүүлж, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх байх албан шаардлагыг Хотонт сумын Засаг даргад хүргүүлээ.

БҮЛЭГ: В

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээнд комиссын гишүүд заавар журмын дагуу хяналт тавьж, үүрэг даалгаврын биелэлтээр ашиглалтад хүлээн авсан байна

АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ:

Аймгийн ОНТХО-аар 2024–2025 онд хэрэгжүүлсэн Хашаат сумын Ерөнхий боловсролын сургуулийн “Спорт заал, дотуур байрны их засвар”-ын ажлын гүйцэтгэлд шалгалт хийхэд, 104.1 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий ажлыг хүлээн авснаас хойш дусаал дусаж, шороо тоос ордог, хана таазанд нэвчилт үүссэн зэрэг зөрчил илэрсэн байна

Шийдвэрлэлт: *Аудитаас хөрөнгө оруулалтын ажлыг чанаргүй, дутуу гүйцэтгэсэн гүйцэтгэгчид мэдэгдэл хүргүүлэн холбогдох арга хэмжээг авч, зөрчлийг арилгах албан шаардлагыг ГХБХБГ-т хүргүүллээ.*

Аймаг, сумдын ОНТХО-аар 2025 онд аймаг 3,043.2 сая төгрөгийн 8 ТАХ, 5 сумын 22 ТАХ, нийт 1,612.2 сая төгрөг, нийт 4,655.4 сая төгрөгийн хөрөнгийг байнгын ашиглалтад хүлээн авч, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, ТӨБЗГ-ын 2019 оны 271 дүгээр тушаалаар баталсан "Төрийн болон орон нутгийн өмчид эд хөрөнгө олж авах, бүртгэх, данснаас хасах, шилжүүлэх журам"-н дагуу бүртгэл тайландаа тусгаж ажиллажээ.

Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний хэлтсээс “Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2025 оны хэрэгжилт”, “Архангай аймгийн хөгжлийн 2025 оны жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт” үр дүнг холбогдох шалгуур үзүүлэлтэд үндэслэн үнэлж, аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд нэгтгэн тайлагнажээ.

АУДИТЫН ЕРӨНХИЙ ДҮГНЭЛТ:

Орон нутгийн төсвийн 2025 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн"-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаас "ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ НЬ ТӨЛӨВЛӨСӨН ҮР ДҮНД ХҮРСЭН БАЙНА" гэсэн ерөнхий дүгнэлтийг өгөөд байна.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ

Аудитын явцад цуглуулсан нотлох зүйлд тулгуурлан дараах дүгнэлтийг хийж байна. Үүнд:

- ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр баталсан нийт ТАХ-ний 74.5 хувь нь хөгжлийн аймаг, сумын хөгжлийн 2025 оны төлөвлөгөөтэй уялдсан байна
- ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн нийт ТАХ-ний 68.6 хувь төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй байна
- ОНТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн ТАХ-ний худалдан авах ажиллагааг хууль, журмын дагуу зохион байгуулсан байна.
- ОНТХО-аар шинээр хэрэгжүүлсэн ТАХ-ний тендерийн баримт бичгийг хууль, журамд нийцүүлэн боловсруулсан байна
- ОНТХО-аар 2025 онд төлөвлөсөн санхүүжилтийн 93.8 хувийг олгосон байна
- Аймаг, сумын ОНТХО-аар хэрэгжүүлсэн 34 ТАХ-ний 80.5 хувьд зохиогчийн болон захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлсэн байна
- Тайлант онд хэрэгжсэн 30 ТАХ-г ашиглагч байгууллага нягтлан бодох бүртгэлд тусгаж, зориулалтын дагуу ашиглаж байна.

+976-7033-3141

+976-7033-2860

Arkhangai@audit.gov.mn

Audit.mn